ISTORIE (/ISTORIE/)

1941 - Locotenent-colonelul Mircea Tomescu despre război şi „iadul” din linia întâi.

Col. (r) Prof. univ. dr. Alesandru Duţu (https://www.art-emis.ro/col.-r-prof.-univ.-dr.-alesandru-dutu/)

Art-emis (/art-emis/) 24 Martie 2026

(/images/stories/autori/ISTORIE-AL_DUTU-MIRCEA_TOMESCU_MEMORII.jpg)

Comandanţii unei armate nu ordonă nici când, nici cum să moară fiecare soldat

„«Nici armata, nici poporul nu erau pregătite de război. Armata era sub nivelul cerut de un război modern, din toate punctele de vedere, iar poporul nu-l voia. Toată lumea vorbea de război şi îl aştepta cu îngrijorarea cu care se aşteaptă un prăpăd» (ca și acum - n.n. I.M.).

Erau şi anumite cercuri în care războiul era dorit. Erau mai întâi aceia care, contând pe puterea armatei germane, vedeau victoria ca sigură şi uşoară şi nu vedeau războiul decât ca o plimbare în timpul căreia vor curge decoraţii, avansări, glorie. Aceştia erau oamenii din jurul conducătorului statului şi cei mai mulţi dinte ofiţerii superiori care aveau comenzi mai importante… Erau apoi aceia care ştiau ce afaceri se pot face în timp de război şi, pe cât de nestudiat era războiul, pe atât de bine studiate şi pregătite erau afacerile şi loviturile pe care aveau să le dea când va începe războiul pe care îl doreau.

În mic, aceeaşi situaţie era şi în unitatea la care m-am prezentat la 15 iunie 1941 (Brigada 6 cavalerie - n.n.). Trupa era tăcută şi supusă. Era chiar prea tăcută… Ofiţerii nu erau nici ei mai veseli, dar n-aş putea spune că erau deprimaţi ca soldaţii…Cu un cuvânt, aş putea spune că armata, aşa cum o vedeam eu, era într-o stare de agitaţie… Cunoşteam bine lipsa de pregătire şi experienţă a cadrelor superioare ale oştirii. Mai toţi comandanţii de la regiment în sus nu ştiau decât să ordone înaintări şi atacuri… fără a contribui nici cu ştiinţa, nici cu iscusinţa lor pentru ca aceste înaintări şi atacuri să fie posibile şi cu cât mai puţine pierderi. Războiul nu era popular, dar eram obligați să participăm, ca și acum - n.n.I.M.) totuşi îl făceam, îl purtam… Numai generalul comandant (Aurel Racoviţă - n.n.) era entuziasmat că înaintăm mult şi, prin asta, el se va afirma. De altfel, ce era războiul pentru el? O plimbare în care nu lipseau confortul, căci era aprovizionat cu tot ce dorea. Avionul, acest mijloc de transport rapid, a servit mai puţin trupelor şi operaţiunilor, dar a servit foarte mult comandamentele, aprovizionându-le chiar şi cu icre negre…

Datorită faptului că, în tot timpul cât am stat pe front, am fost preocupat de grija de a contribui cu toate puterile mele la cruţarea vieţilor oamenilor, eram aproape permanent în linia întâi, unde puteam îndrepta greşelile înainte de a fi săvârşite, puteam da sugestii şi puteam tempera pe comandanţii mai impetuoşi. Am cunoscut astfel războiul în fond şi am văzut de aproape soldaţii şi ofiţerii în luptă… Iadul este acolo între linii, acolo unde a pornit atacul împotriva unei poziţii apărate. Bubuiturile şi răpăiala a sute şi sute de arme care trag în noi, amestecat cu bubuiturile şi răpăiala altor sute de arme care trag din spate, pentru noi, se amestecă şi formează un vacarm care îţi zdruncină creierii; în aer, mii şi mii de gloanţe şi proiectile zboară vâjiind sau ţiunind, se încrucişează sfâşiind aerul în toate direcţiile şi îţi dau târcoale chinuindu-te cu ameninţarea continuă de a se înfige în tine. Pe pământ de jur împrejur, nu vezi decât erupţii de vulcani mărunţi din care ţâşneşte pământul amestecat cu schije. Din acea inerţie care cuprinde întregul dispozitiv nu-l scoate niciun ordin venit din urmă. În zadar sună telefoanele, în zadar strigă comandanţii…

În acea zonă a morţii, comandanţii mari lipsesc, iar autoritatea lor este nulă. Acolo, în zona albastră, cum numeau tacticienii zona bătută de focuri, generalii şi coloneii lipsesc. Acolo nu mai comandă nimeni. Înaintările sau atacurile sub focuri nu începeau niciodată când a ordonat armata sau alt comandament din spate, ci începeau numai atunci când, într-un punct al frontului, s-a găsit unul, de obicei un comandant de pluton sau de grupă, care a pornit singur înainte. Dacă acesta avea norocul să nu cadă după primii paşi, atunci el atrăgea, încetul cu încetul, toată unitate apoi toată linia care-l urma. El rupea inerţia, el ducea întregul front la succes sau la moarte, el era comandantul.

Aşadar, comandanţii unei armate nu ordonă nici când, nici cum să moară fiecare soldat. Din cauză că această dramă sângeroasă nu se petrece sub ochii lor, aceşti comandanţi din spate se simt cu conştiinţa curată şi sufletul lor nu este apăsat de răspunderea atâtor vieţi pierdute. Însă răspunderea atâtor vieţi pierdute în luptă cade tot asupra acelor care au adus unităţile în acea blestemată zonă a morţii şi această răspundere merge, crescând, către cei mai mari comandanţi, acumulându-se şi devenind totală şi enormă pentru cel care a dezlănţuit războiul. Şi dimpotrivă, aici, în zona focurilor, în vâltoarea luptei, în această horă a morţii, aici omul este cu totul iresponsabil. Aici, carnea şi nervii lui sunt supuse la o apăsare şi o încordare care-l deformează pe bietul om în aşa măsură încât devine de nerecunoscut. Oamenii calmi devin nervoşi, oamenii buni devin răi, oamenii fricoşi devin îndrăzneţi, fără să aibă vreo răspundere de ce sunt şi de ce fac. Chiar eroii sunt iresponsabili de actele lor de vitejie. Când supravieţuiesc, ei sunt cei dintâi care se miră de propriile lor fapte.

Şi, în război, actele de bravură sunt variate şi numeroase. În general, eroismul şi bravura personală, în război, sunt socotite ca un produs al patriotismului sau al unei înalte conştiinţe a datoriei. Şi totuşi, în acele teribile ceasuri ale unei lupte, nimeni nu se gândeşte nici la patrie, nici la datorie, nici la vreo altă înaltă consideraţie. La alţii, curajul era firesc, calm, fără efort. Erau oameni care surprindeau, fiindcă niciodată nu te-ai fi aşteptat să-i vezi atât de tari, atât de bravi. Modeşti în toate împrejurările obişnuite, în primedii sau în faţa unor mari încercări, ei se dovedeau superiori tuturor. În război, soldatul nu luptă niciodată pentru o cauză mare, pe care uneori n-o vede sau n-o înţelege, iar care alteori nici nu există, ci luptă pentru cauze mărunte. El nu apără «ţara», ci apără «un pod» sau «o şosea», el nu dezrobeşte popoare, ci zilnic cucereşte cote«» sau «grupuri de case» sau «încrucişări de drumuri». Dar, împlinind zilnic asemenea mărunte datorii, se ajunge în cele din urmă la împlinirea acelei mari şi supreme datorii care, privită prin întregul ei, s-ar fi părut cu neputinţă de împlinit. Dar tot aceasta este şi marea tragedie a bietului soldat, căci, visând şi dorind să moară pentru un ideal măreţ, pentru un scop demn sau pentru acea scumpă patrie… el se vede luptând pentru lucruri mărunte şi adesea se vede murind pentru un coviltir. Aşa mor oamenii în război…

În ţară nu se cunoştea că este război. Cei care simţeau greu, cei care munceau şi suportau povara războiului erau invizibili, iar cei care profitau de starea de război îşi duceau viaţa lor zgomotoasă şi revoltătoare. Localurile de petrecere erau pline ca şi spitalele. Frontul devenise o sperietoare oficială.

După un an de război, toţi oamenii cuminţi şi deştepţi erau în interior, iar pe front erau cei pedepsiţi sau cei naivi. Erau şi oameni frământaţi de conştiinţă şi care îşi puneau probleme. Până la urmă, se ajunsese la rezultatul că pe front se găseau numai cei săraci şi fără protecţie. Cei care aveau bani plăteau şi obţineu „scutiri”.1941. Locotenent-colonelul Mircea Tomescu despre război şi «iadul» din linia întâi:

«Nici armata, nici poporul nu erau pregătite de război. Armata era sub nivelul cerut de un război modern, din toate punctele de vedere, iar poporul nu-l voia. Toată lumea vorbea de război şi îl aştepta cu îngrijorarea cu care se aşteaptă un prăpăd. Erau şi anumite cercuri în care războiul era dorit. Erau mai întâi aceia care, contând pe puterea armatei germane, vedeau victoria ca sigură şi uşoară şi nu vedeau războiul decât ca o plimbare în timpul căreia vor curge decoraţii, avansări, glorie. Aceştia erau oamenii din jurul conducătorului statului şi cei mai mulţi dinte ofiţerii superiori care aveau comenzi mai importante. Erau apoi aceia care ştiau ce afaceri se pot face în timp de război şi, pe cât de nestudiat era războiul, pe atât de bine studiate şi pregătite erau afacerile şi loviturile pe care aveau să le dea când va începe războiul pe care îl doreau».

În mic, aceeaşi situaţie era şi în unitatea la care m-am prezentat la 15 iunie 1941 (Brigada 6 cavalerie - n.n.). Trupa era tăcută şi supusă. Era chiar prea tăcută… Ofiţerii nu erau nici ei mai veseli, dar n-aş putea spune că erau deprimaţi ca soldaţii. Cu un cuvânt, aş putea spune că armata, aşa cum o vedeam eu, era într-o stare de agitaţie. Cunoşteam bine lipsa de pregătire şi experienţă a cadrelor superioare ale oştirii. Mai toţi comandanţii de la regiment în sus nu ştiau decât să ordone înaintări şi atacuri, fără a contribui nici cu ştiinţa, nici cu iscusinţa lor pentru ca aceste înaintări şi atacuri să fie posibile şi cu cât mai puţine pierderi…

Războiul nu era popular, totuşi îl făceam, îl purtam… Numai generalul comandant (Aurel Racoviţă - n.n.) era entuziasmat că înaintăm mult şi, prin asta, el se va afirma. De altfel, ce era războiul pentru el? O plimbare în care nu lipseau confortul, căci era aprovizionat cu tot ce dorea. Avionul, acest mijloc de transport rapid, a servit mai puţin trupelor şi operaţiunilor, dar a servit foarte mult comandamentele, aprovizionându-le chiar şi cu icre negre.

Datorită faptului că, în tot timpul cât am stat pe front, am fost preocupat de grija de a contribui cu toate puterile mele la cruţarea vieţilor oamenilor, eram aproape permanent în linia întâi, unde puteam îndrepta greşelile înainte de a fi săvârşite, puteam da sugestii şi puteam tempera pe comandanţii mai impetuoşi. Am cunoscut astfel războiul în fond şi am văzut de aproape soldaţii şi ofiţerii în luptă. Iadul este acolo între linii, acolo unde a pornit atacul împotriva unei poziţii apărate. Bubuiturile şi răpăiala a sute şi sute de arme care trag în noi, amestecat cu bubuiturile şi răpăiala altor sute de arme care trag din spate, pentru noi, se amestecă şi formează un vacarm care îţi zdruncină creierii; în aer, mii şi mii de gloanţe şi proiectile zboară vâjiind sau ţiunind, se încrucişează sfâşiind aerul în toate direcţiile şi îţi dau târcoale chinuindu-te cu ameninţarea continuă de a se înfige în tine. Pe pământ de jur împrejur, nu vezi decât erupţii de vulcani mărunţi din care ţâşneşte pământul amestecat cu schije. Din acea inerţie care cuprinde întregul dispozitiv nu-l scoate niciun ordin venit din urmă. În zadar sună telefoanele, în zadar strigă comandanţii.

În acea zonă a morţii, comandanţii mari lipsesc, iar autoritatea lor este nulă. Acolo, în zona albastră, cum numeau tacticienii zona bătută de focuri, generalii şi coloneii lipsesc. Acolo nu mai comandă nimeni. Înaintările sau atacurile sub focuri nu începeau niciodată când a ordonat armata sau alt comandament din spate, ci începeau numai atunci când, într-un punct al frontului, s-a găsit unul, de obicei un comandant de pluton sau de grupă, care a pornit singur înainte. Dacă acesta avea norocul să nu cadă după primii paşi, atunci el atrăgea, încetul cu încetul, toată unitate apoi toată linia care-l urma. El rupea inerţia, el ducea întregul front la succes sau la moarte, el era comandantul. Aşadar, comandanţii unei armate nu ordonă nici când, nici cum să moară fiecare soldat. Din cauză că această

dramă sângeroasă nu se petrece sub ochii lor, aceşti comandanţi din spate se simt cu conştiinţa curată şi sufletul lor nu este apăsat de răspunderea atâtor vieţi pierdute… Însă răspunderea atâtor vieţi pierdute în luptă cade tot asupra acelor care au adus unităţile în acea blestemată zonă a morţii şi această răspundere merge, crescând, către cei mai mari comandanţi, acumulându-se şi devenind totală şi enormă pentru cel care a dezlănţuit războiul. Şi dimpotrivă, aici, în zona focurilor, în vâltoarea luptei, în această horă a morţii, aici omul este cu totul iresponsabil. Aici, carnea şi nervii lui sunt supuse la o apăsare şi o încordare care-l deformează pe bietul om în aşa măsură încât devine de nerecunoscut. Oamenii calmi devin nervoşi, oamenii buni devin răi, oamenii fricoşi devin îndrăzneţi, fără să aibă vreo răspundere de ce sunt şi de ce fac. Chiar eroii sunt iresponsabili de actele lor de vitejie. Când supravieţuiesc, ei sunt cei dintâi care se miră de propriile lor fapte…

Şi, în război, actele de bravură sunt variate şi numeroase. În general, eroismul şi bravura personală, în război, sunt socotite ca un produs al patriotismului sau al unei înalte conştiinţe a datoriei. Şi totuşi, în acele teribile ceasuri ale unei lupte, nimeni nu se gândeşte nici la patrie, nici la datorie, nici la vreo altă înaltă consideraţie. La alţii, curajul era firesc, calm, fără efort. Erau oameni care surprindeau, fiindcă niciodată nu te-ai fi aşteptat să-i vezi atât de tari, atât de bravi. Modeşti în toate împrejurările obişnuite, în primedii sau în faţa unor mari încercări, ei se dovedeau superiori tuturor. În război, soldatul nu luptă niciodată pentru o cauză mare, pe care uneori n-o vede sau n-o înţelege, iar care alteori nici nu există, ci luptă pentru cauze mărunte. El nu apără «ţara», ci apără «un pod» sau «o şosea», el nu dezrobeşte popoare, ci zilnic cucereşte «cote» sau «grupuri de case» sau «încrucişări de drumuri». Dar, împlinind zilnic asemenea mărunte datorii, se ajunge în cele din urmă la împlinirea acelei mari şi supreme datorii care, privită prin întregul ei, s-ar fi părut cu neputinţă de împlinit… Dar tot aceasta este şi marea tragedie a bietului soldat, căci, visând şi dorind să moară pentru un ideal măreţ, pentru un scop demn sau pentru acea scumpă patrie… el se vede luptând pentru lucruri mărunte şi adesea se vede murind pentru un coviltir. Aşa mor oamenii în război…

În ţară nu se cunoştea că este război. Cei care simţeau greu, cei care munceau şi suportau povara războiului erau invizibili… iar cei care profitau de starea de război îşi duceau viaţa lor zgomotoasă şi revoltătoare. Localurile de petrecere erau pline ca şi spitalele. Frontul devenise o sperietoare oficială. După un an de război, toţi oamenii cuminţi şi deştepţi erau în interior, iar pe front erau cei pedepsiţi sau cei naivi. Erau şi oameni frământaţi de conştiinţă şi care îşi puneau probleme… Până la urmă, se ajunsese la rezultatul că pe front se găseau numai cei săraci şi fără protecţie. Cei care aveau bani plăteau şi obţineu scutiri”.

Aranjament grafic: Ion Măldărescu

Evaluare: ★ ★ ★ ★ ★ Thank You!

© 2019 ART-EMIS